Hatırlayanlar
Gençler Hafıza Sahasında

Those Who Remember: Youth In The Memory Field

HAKİKAT ADALET HAFIZA MERKEZİ
TRUTH JUSTICE MEMORY CENTER
HAFIZA MERKEZİ

HAKİKAT ADALET HAFIZA MERKEZİ

Ömer Avni Mahallesi İnönü Caddesi
Akar Palas No: 14 Kat: 1
Beyoğlu 34427 İstanbul / Türkiye
0212 243 32 27
info@hafiza-merkezi.org
www.hakikatadalethafiza.org

Yazarlar/Authors
Hatırlayanlar projesinin katılımcıları / Participants in the Those Who Remember project

Proje koordinatörü / Project Coordinator
Noémi Lévy-Aksu

Çeviri/Translation
Noémi Lévy-Aksu-Zilan Turgut

Tasarım / Design
Doğan Kalak

© Hakikat, Adalet ve Hafıza Çalışmaları Derneği Yayınları
2026

hafıza ve gençlik

Hatırlayanlar:
Gençler Hafıza Sahasında

Hatırlayanlar:
Gençler Hafıza Sahasında

2025–2026

Bu kitapçık, Hafıza Merkezi'nin *Hatırlayanlar: Gençlerle Kolektif Hafıza ve Kentler Arası Kültürel Paylaşım* projesinden yola çıkarak oluşturulmuştur. Hatırlayanlar projesi, 2021 yılından bu yana genç kuşaklarla birlikte hafıza çalışmalarını tartışmak ve gençlerin aktif katılımını teşvik etmek için sürdürdüğümüz Hafıza ve Gençlik programının bir parçasıdır. Eylül 2025-Eylül 2026 arası yürüttüğümüz projenin amacı, Türkiye'deki kırılgan ve fragmanter hafıza sahasını daha güçlü, kapsayıcı ve bağlantılı kılmak üzere kalıcı işbirliği ve dayanışma zemini oluşturmaktı. Bir yıl boyunca, Türkiye'nin farklı şehirlerinden gençlerle yerel aktörleri bir araya getirerek yerel hafıza çalışmalarını görünür kılmak ve gençlerin bu alandaki katılımını artırmak için beş ayrı şehirde yerel iştirakçılarla birlikte özgün bir model geliştirmeyi hedefledik.

Proje kapsamında buluşmalar gerçekleştirdiğimiz beş kent; Eskişehir (Aralık 2025), İskenderun (Ocak 2026), Rize-Fındıklı (Şubat 2026), İzmir (Mart 2026) ve Van (Nisan 2026) oldu. Her yerelde 20–35 yaş arası gençlerin katılımına açık gençlik buluşmaları düzenledik ve bu buluşmalara farklı illerden gelen Hafıza ve Gençlik program katılımcılarını dahil ettik. Oturumlarda yereldeki hafıza çalışmaları ile kültür sanat üretimleri ele alındı, katılımcı gençler kendi hafıza anlatılarını ve yaklaşımlarını paylaşma imkânı buldu. Etkileşimli atölyelerde gençler küçük grup olarak hafızalaştırma projelerini tasarlayarak çevre, toplumsal cinsiyet, kültürel çeşitlilik gibi konuların hafıza sahasında nasıl daha görünür olabileceğini tartıştı. Ayrıca, bu gençlik buluşmaları kapsamında her şehirde genç grupların katılımıyla hafıza yürüyüşleri gerçekleştirildi. Yürüyüşler bilgilendirici anlatılar eşliğinde,yerel aktörlerle doğrudan temas kurularak sağlandı.

Elinizdeki bu kitapçık, 19 Eylül 2026 tarihinde İstanbul'da düzenleyediğimiz proje kapanış çalıştayında yerel buluşmalara katılan gençlerin seçtikleri fotoğraflarla beraber yazdıkları kısa yazıları da kapsayan serginin içeriğinden derlendi. Bu kitapçıkla sergiyi kalıcı bir hale getirmek istedik. Gençlerin, hatırlama, unutma ve bir arada olmaya dair sözler, bizi hafıza çalışmalarını bireysel ve toplumsal boyutlarıyla düşünmeye, çok katmanlı yerel tarihleri çoğul ve eleştirel anlatılara dahil etmeye davet ediyor.

Bu projeyi mümkün kılan CultureCIVIC: Kültür Sanat Destek Programı ve Olof Palme Uluslararası Merkezi'ne; projeyi tasarlamakta katkıda bulunan ve yerel buluşmaları düzenleyen iştirakçilerimiz Muzaffer Kaya (Eskişehir), Mişel Uyar (İskenderun), Gola Derneği (Rize, Fındıklı), Bayetav (İzmir) ve Aryen Sanat (Van)'a ve projeye katılan, çalışmalarımıza ilham vermeye devam eden tüm gençlere teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Those Who Remember
Youth in the Memory Field

2025–2026

This booklet was created as part of Hafıza Merkezi's *Those Who Remember: Collective Memory and Inter-City Cultural Exchanges* project, building on our Memory and Youth programme, through which we have been discussing memory work with younger generations and encouraging their active participation since 2021.

The project, which we carried out between September 2025 and September 2026, aimed to establish a lasting foundation for collaboration and solidarity in order to make Turkey's fragile and fragmented memory landscape stronger, more inclusive, and more interconnected. Over the course of a year, we sought to develop an original model together with five local partners, bringing young people from different cities across Turkey together with local actors to make local memory initiatives more visible and increase young people's participation in this field.

Our five stops were Eskişehir (December 2025), İskenderun (January 2026), Rize-Fındıklı (February 2026), İzmir (March 2026), and Van (April 2026). In each location, we organised youth gatherings open to young people aged 20–35, bringing together the local youth and participants in the Memory and Youth programme from different localities. The sessions explored local memory work and cultural production, offering young participants the opportunity to share their own memory narratives and approaches. During interactive workshops, young people worked in small groups to design memory projects and discussed how issues such as the environment, gender, and cultural diversity could become more visible within the memory field. As part of these gatherings, memory walks were also organised in each city. Guided by local experts, the walks provided opportunities for direct engagement with local actors.

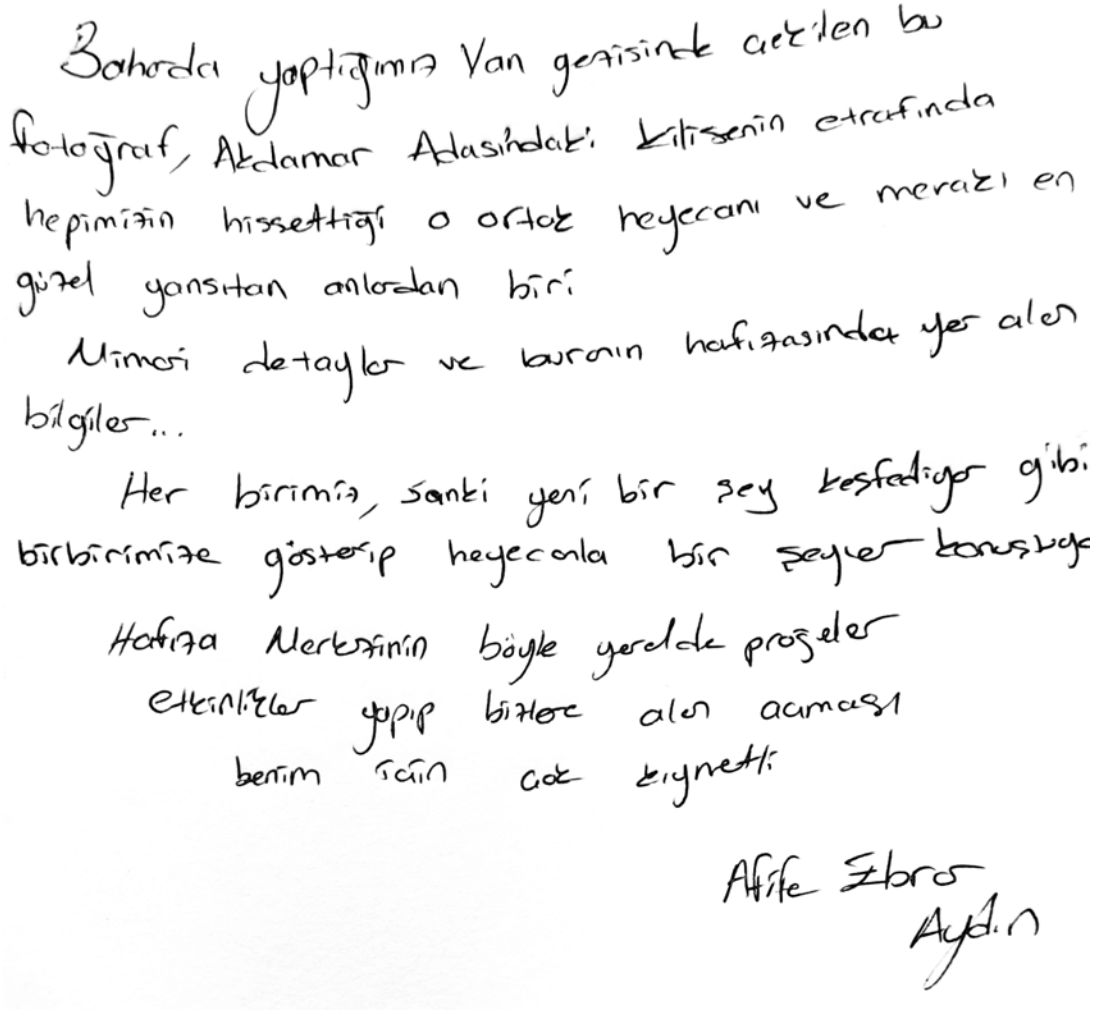
At the project's closing conference, held in Istanbul on 19 September 2026, we exhibited short texts written by young people who had participated in the local gatherings, alongside photographs they had selected. With this booklet, we wanted to create a lasting record of the exhibition. Their reflections on remembering, forgetting, and being together invite us to consider the individual and collective dimensions of memory work and to build plural and critical narratives incorporating the multilayered local histories.

We would like to thank CultureCIVIC: Cultural and Artistic Support Programme and the Olof Palme International Center for making this project possible; Muzaffer Kaya (Eskişehir), Mişel Uyar (İskenderun), Gola Association (Rize-Fındıklı), Bayetav (İzmir), and Aryen Sanat (Van), our local partners who organised the gatherings and contributed to the design of the project ; and all the young people who participated in the project and continue to inspire our work.

Afife Ebrar Aydın/ Rize

Afife Ebrar Aydın/ Rize

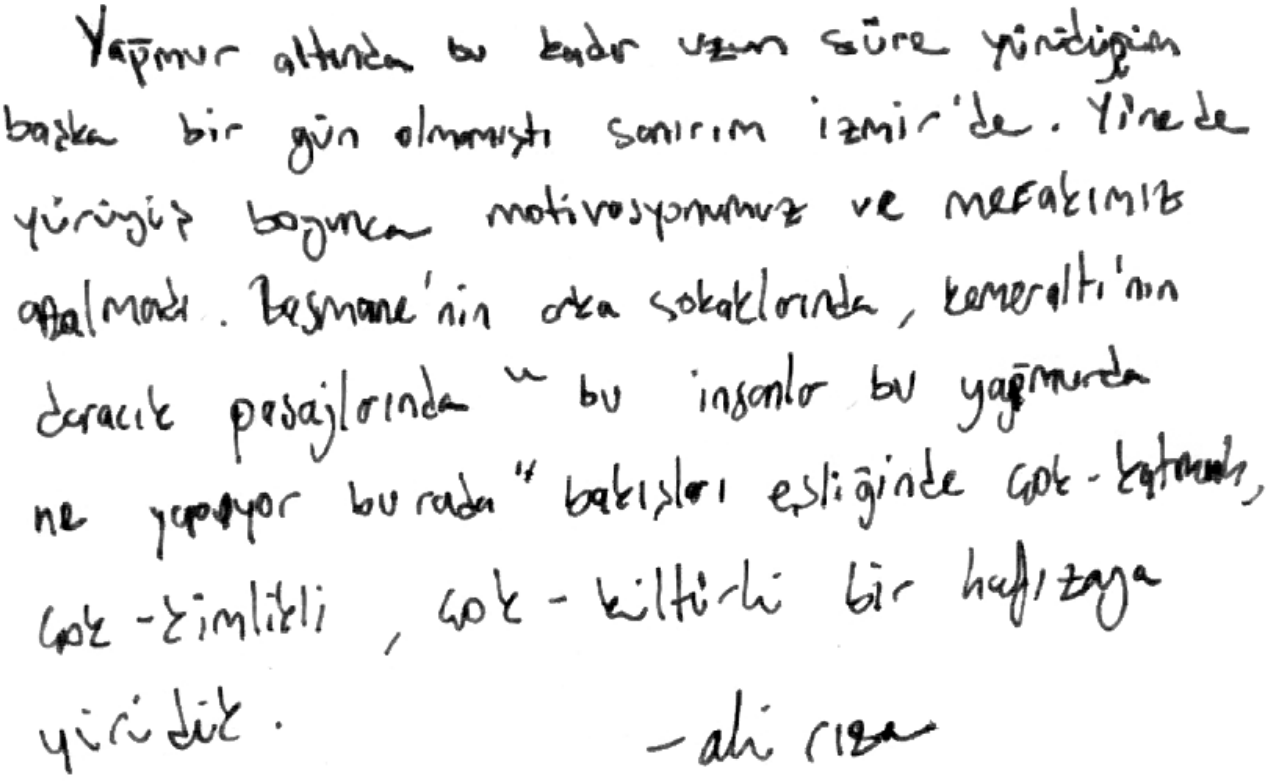

We took this photo during our spring trip to Van. For me, it brings back the excitement and curiosity we all shared as we wandered around the church on Akdamar Island.
The architectural details, the stories held in the memory of this place... We kept pointing things out to one another, talking excitedly as though we were discovering something new at every turn.
What I value deeply about Hafıza Merkezi is the way it brings us into places like this through its projects and activities, giving us the chance to encounter their histories and memories firsthand.

Ali Rıza Bayrak/ İzmir

Ali Rıza Bayrak/ İzmir

Yağmur altında bu kadar uzun süre yürüdüğüm başka bir gün olmamıştı sanırım İzmir'de. Yine de yürüyüş boyunca motivasyonumuz ve neşemiz aşağı inmedi. Basmane'nin arka sokaklarında, Kemeraltı'nın dar geçit pasajlarında "bu insanlar bu yağmurda ne yapıyor burada" bakışları eşliğinde çok-katmanlı, çok-kimlikli, çok-kültürlü bir hafızaya yürüdük.

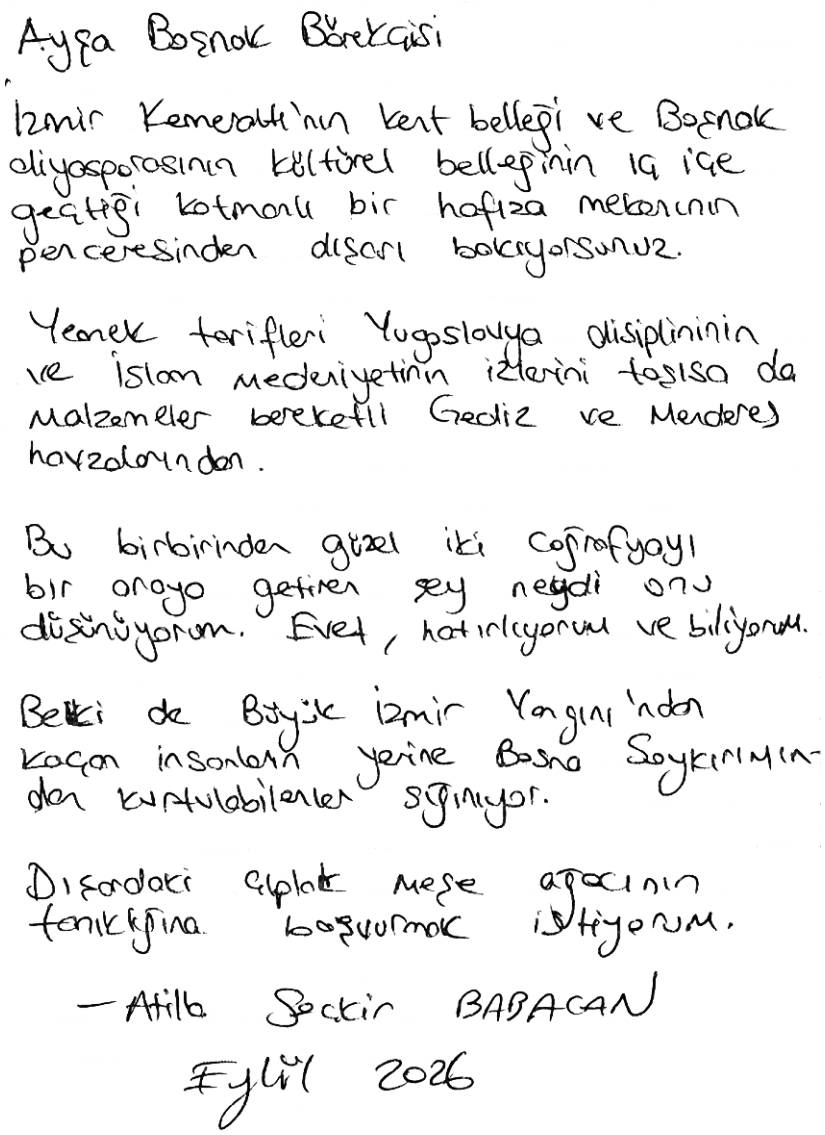
-ali rıza

I do not think I have ever walked for so long in the rain in Izmir. And yet, our curiosity and enthusiasm never faded along the way. Through the backstreets of Basmane and the narrow passageways of Kemeraltı, under the puzzled looks of people wondering, "What are these people doing out here in this rain?", we walked into a memory shaped by many layers, identities, and cultures.

Atilla Seçkin Babacan/ İzmir

Atilla Seçkin Babacan/ İzmir

Ayşa Boşnak Börekçisi

İzmir Kemeraltı'nın kent belleği ve Boşnak diyasporasının kültürel belleğinin iç içe geçtiği katmanlı bir hafıza mekanının penceresinden dışarı bakıyorsunuz.

Yemek tarifleri Yugoslavya disiplininin ve İslam medeniyetinin izlerini taşısa da malzemeler bereketli Gediz ve Menderes havzalarından.

Bu birbirinden güzel iki coğrafyayı bir araya getiren şey neydi onu düşünüyorum. Evet, hatırlıyorum ve biliyorum.

Belki de Büyük İzmir Yangını'ndan kaçan insanların yerine Bosna Soykırımından kurtulabilenler sığınıyor.

Dışardaki çıplak meşe ağacının tanıklığına başvurmak istiyorum.

— Atilla Seçkin BABACAN

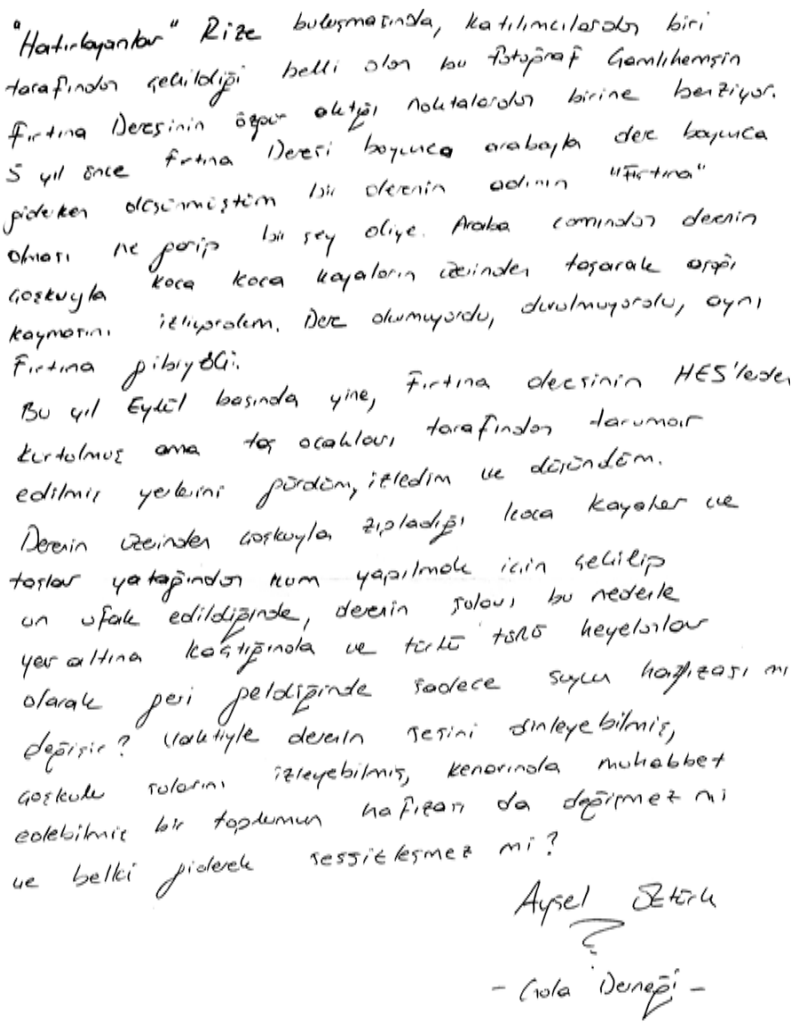
Eylül 2026

Ayşa Boşnak Börekçisi
You are looking out through the window of a layered site of memory, where the urban memory of İzmir's Kemeraltı intertwines with the cultural memory of the Bosnian diaspora. The recipes may carry traces of Yugoslav traditions and Islamic civilization, but their ingredients come from the fertile Gediz and Menderes basins.
I find myself wondering what brought these two beautiful geographies together. Yes, I remember. I know. Perhaps those who survived the Bosnian genocide found refuge in the spaces left behind by those who had been forced to leave the city during the Great Fire of Izmir.
I want to ask the bare oak tree outside to bear witness.

Aysel Öztürk/ Rize

Aysel Öztürk/ Rize

"Hatırlayanlar" Rize buluşmasında, katılımcılardan biri tarafından çekildiği belli olan bu fotoğraf Çamlıhemşin Fırtına Deresinin öğeler alttaki noktalardan birine benziyor. 5 yıl önce Fırtına Deresi boyunca arabayla dere boyunca giderken ölçümüştüm bir derenin adının "Fırtına" olması ne demek bir şey oluyor. Araba camından derenin coşkuyla koca koca kayaların üzerinden taşarak akışı kaymasını izliyorsanız. Dere olmuyordu, duvulmuyordu, aynı Fırtına gibiydi.

Bu yıl Eylül başında yine, Fırtına derenin HES'lerden kurtulmuş ama taş ocakları tarafından tahrip edilmiş yerlerini gördüm, izledim ve düşündüm.

Derenin üzerinden coşkuyla zıpladığı koca kayalar ve taşlar yatağından kum yapılmak için çekilip un ufak edildiğinde, derenin suları bu nedenle yer altına kaçtığında ve türlü türlü heyelanlar olarak geri geldiğinde sadece suyun hafızası mı değişir? Oralarla derenin sesini dinleyebilmiş, coşkulu sularını izleyebilmiş, kenarında muhabbet edebilmiş bir toplumun hafızası da değişmez mi ve belki giderek sessizleşmez mi?

Aysel Öztürk

- Çıkla Derneği -

Taken during the "Those Who Remember" gathering in Rize by one of the participants, this photograph seems to show one of the stretches of the Fırtına River in Çamlıhemşin where the water still runs free.

Five years ago, driving alongside the Fırtına, I remember thinking how strange it was for a river to be called "Fırtına"—Storm. Through the car window, I watched the water rush and tumble over enormous rocks, overflowing with energy. The river would not stop, would not settle. It was just like a storm.

This year, in early September, I returned to the Fırtına. I saw the stretches that had escaped the hydroelectric power plants, only to be ravaged by stone quarries. I watched, and I thought.

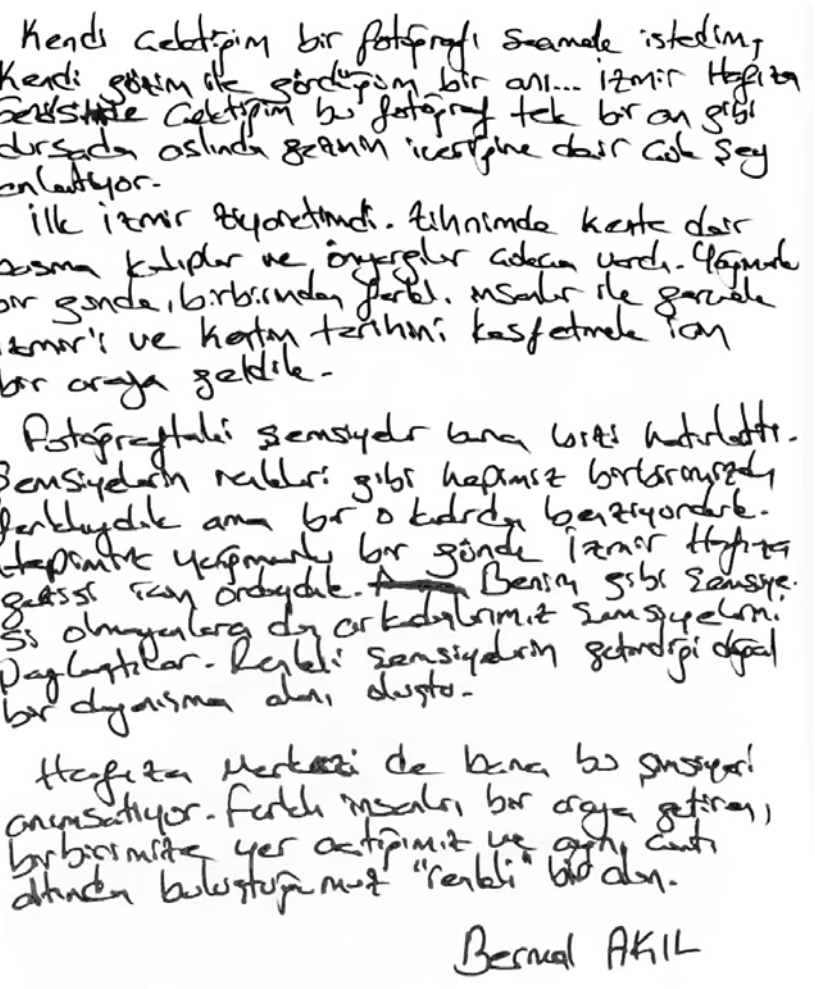
When the enormous rocks and stones the river once leapt over so exuberantly are torn from its bed and crushed into sand; when its waters disappear underground as a result, only to return in the form of landslides—does only the memory of the water change?

Doesn't the memory of a community change too—a community that once knew the sound of the river, watched its waters with their own eyes, sat by its banks and talked? And might that memory, too, gradually fall silent?

Bermal Akıl/ İzmir

Bermal Akıl/ İzmir

Kendi çektiğim bir fotoğrafı seçmek istedim. Kendi gözümle gördüğüm bir anı... İzmir Hafıza Çekiştirme çektiğim bu fotoğraf tek bir an gibi dursada aslında geçmiş içerisine dair çok şey anlatıyor.

İlk İzmir ziyaretimdi. Zihnimde kente dair basma kalıplar ve önyargılar vardı. Çoğunda bir gündeliğin birbirinden farklı insanlar ile gerçekte İzmir'i ve kentin tarihini keşfetmek için bir araya geldik.

Fotoğraftaki şemsiyeler bana biraz hatırlattı. Şemsiyelerin renkleri gibi hepimiz birbirimizden farklıydık ama bir o kadarda benziyorduk. Hepimiz yağmurlu bir günde İzmir Hafıza Merkezi için oradaydık. Benim gibi şemsiyesi olmayanlara diğer arkadaşlarımız şemsiyelerini paylaştılar. Renkli şemsiyelerin getirdiği doğal bir dayanışma alanı oluştu.

Hafıza Merkezi de bana bu şemsiyeyi anımsatıyor. Farklı insanları bir araya getiren, birbirimize yer açtığımız ve aynı çatı altında buluştuğumuz "renkli" bir alan.

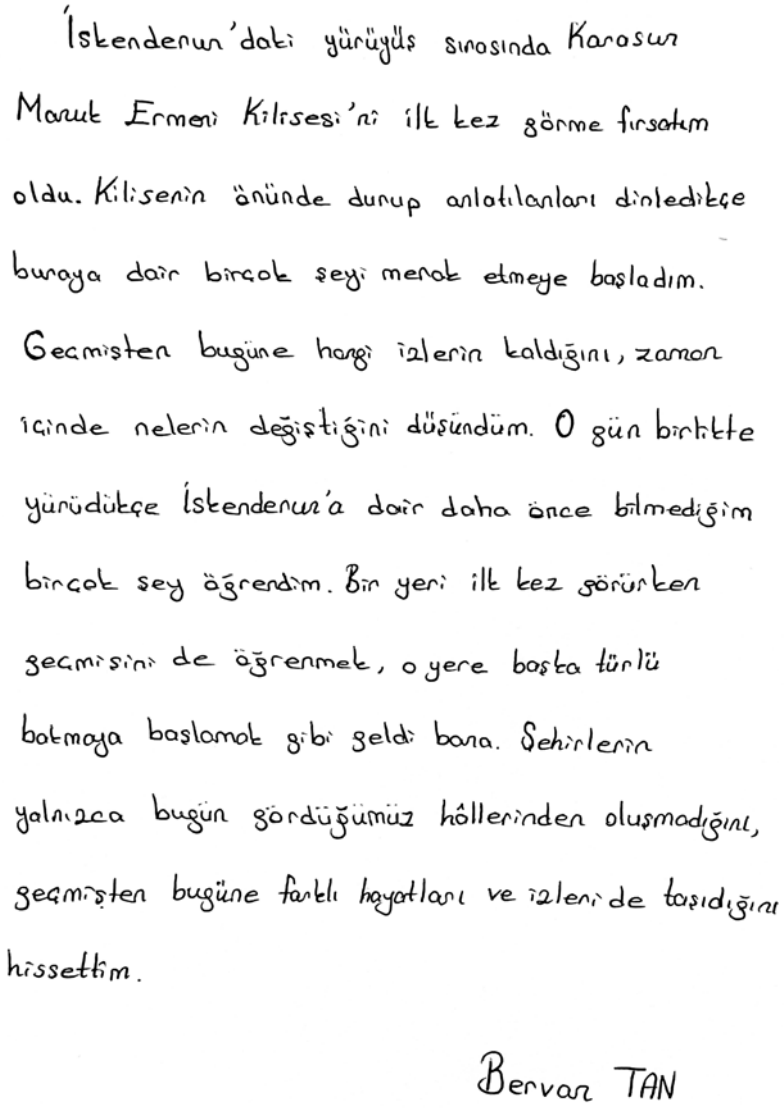
Bermal AKIL

I wanted to choose a photograph I had taken myself—a moment I had seen with my own eyes. This photo from the Izmir Memory Walk may capture a single moment, but it also tells us so much about what unfolds over time.
It was my first time in Izmir. I arrived with quite a few assumptions and preconceptions about the city. On a rainy day, people from very different backgrounds came together to discover İzmir and its history.
The umbrellas in the photograph reminded me a little of us. Like their different colors, we were all different from one another, yet we had so much in common. We were all there on that rainy day for the Izmir Memory Walk. Those of us who, like me, had no umbrella of our own found shelter under our friends' umbrellas. Somehow, those colorful umbrellas created their own little space of solidarity.
Hafıza Merkezi reminds me of those umbrellas, too. It is a "colorful" space where different people come together, make room for one another, and find themselves under the same roof.

Bervan Tan/ İskenderun

Bervan Tan/ İskenderun

İskenderun'daki yürüyüş sırasında Karasun Manuk Ermeni Kilisesi'ni ilk kez görme fırsatım oldu. Kilisenin önünde durup anlatılanları dinledikçe buraya dair birçok şeyi merak etmeye başladım. Geçmişten bugüne hangi izlerin kaldığını, zaman içinde nelerin değiştiğini düşündüm. O gün birlikte yürüdükçe İskenderun'a dair daha önce bilmediğim birçok şey öğrendim. Bir yeri ilk kez görürken geçmişini de öğrenmek, o yere başka türlü bakmaya başlamak gibi geldi bana. Şehirlerin yalnızca bugün gördüğümüz hâllerinden oluşmadığını, geçmişten bugüne farklı hayatları ve izleri de taşıdığını hissettim.

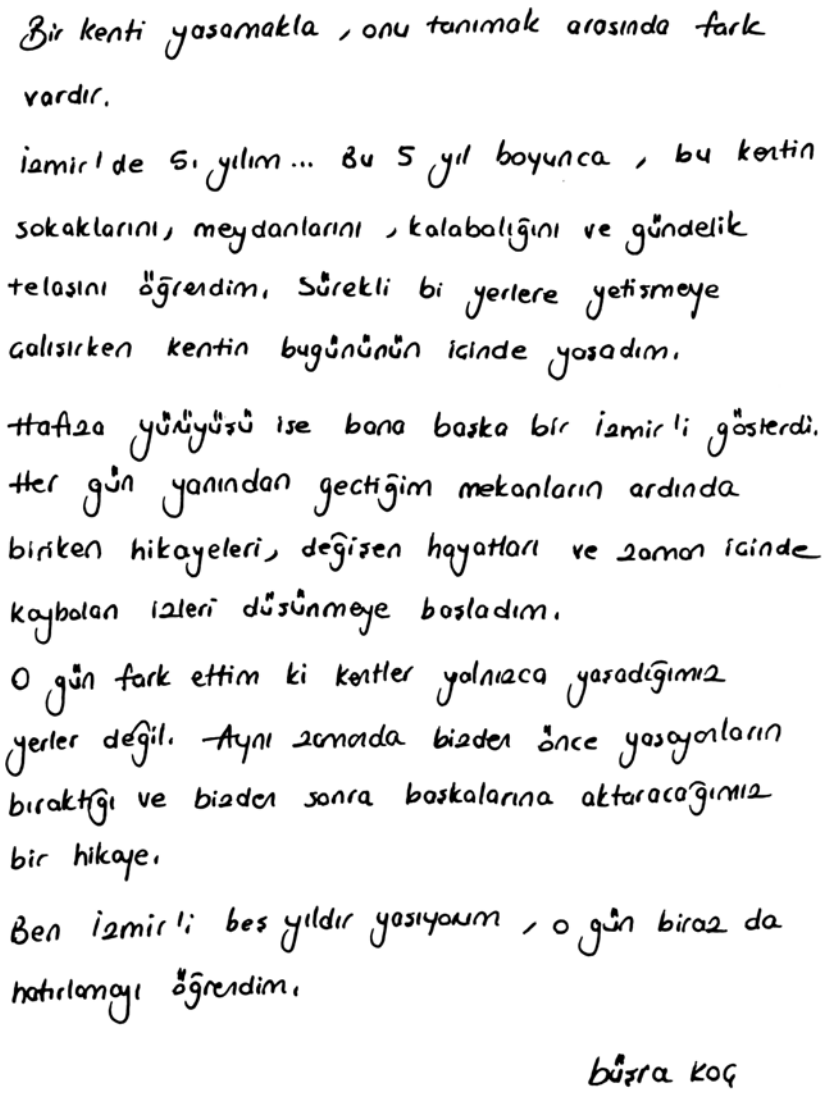
Bervan TAN

During our walk in Iskenderun, I had the chance to see the Karasun Manuk Armenian Church for the first time. As we stood outside the church and listened to the stories being shared, I found myself growing more and more curious about the place.
I began to wonder what traces of the past had survived into the present, and what had changed over time. As we continued walking together that day, I learned so much about Iskenderun that I had never known before. Seeing a place for the first time while also learning about its past felt like learning to look at it differently. It made me realize that cities are more than what we see of them today; they also carry the traces of different lives that have passed through them over time.

Büşra Koç/ İzmir

Büşra Koç/ İzmir

Bir kenti yaşamakla, onu tanımak arasında fark vardır.

İzmir'de 5. yılım... Bu 5 yıl boyunca, bu kentin sokaklarını, meydanlarını, kalabalığını ve gündelik telaşını öğrendim. Sürekli bi yerlere yetişmeye çalışırken kentin bugününün içinde yaşadım.

Hafıza yürüyüşü ise bana başka bir İzmir'li gösterdi. Her gün yanından geçtiğim mekanların ardında biriken hikayeleri, değişen hayatları ve zaman içinde kaybolan izleri düşünmeye başladım.

O gün fark ettim ki kentler yalnızca yaşadığımız yerler değil. Aynı zamanda bizden önce yaşayanların bıraktığı ve bizden sonra başkalarına aktaracağımız bir hikaye.

Ben İzmir'li beş yıldır yaşıyorum, o gün biraz da hatırlamayı öğrendim.

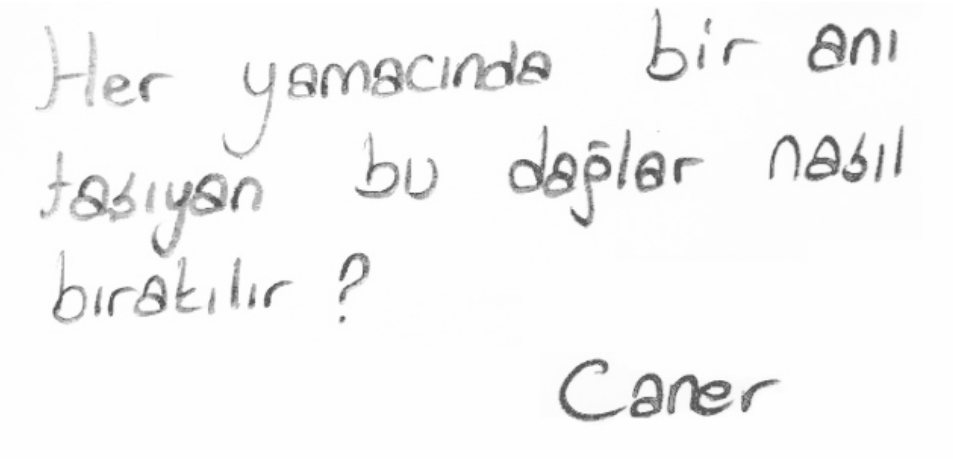
büşra koç

There is a difference between living in a city and truly getting to know it. This is my fifth year in Izmir. Over these five years, I have come to know its streets, its squares, its crowds, and the rush of everyday life. Always hurrying from one place to another, I was living in the Izmir of the present.
The Memory Walk showed me a different Izmir. I began to think about the stories that had gathered behind the places I passed by every day, the lives that had changed, and the traces that had faded over time.
That day, I realized that cities are more than just the places we live. They are also stories left to us by those who came before, stories that we, in turn, will pass on to others.
I have lived in Izmir for five years. That day, I also learned, in some small way, how to remember.

Caner Dara/ Van

Caner Dara/ Van

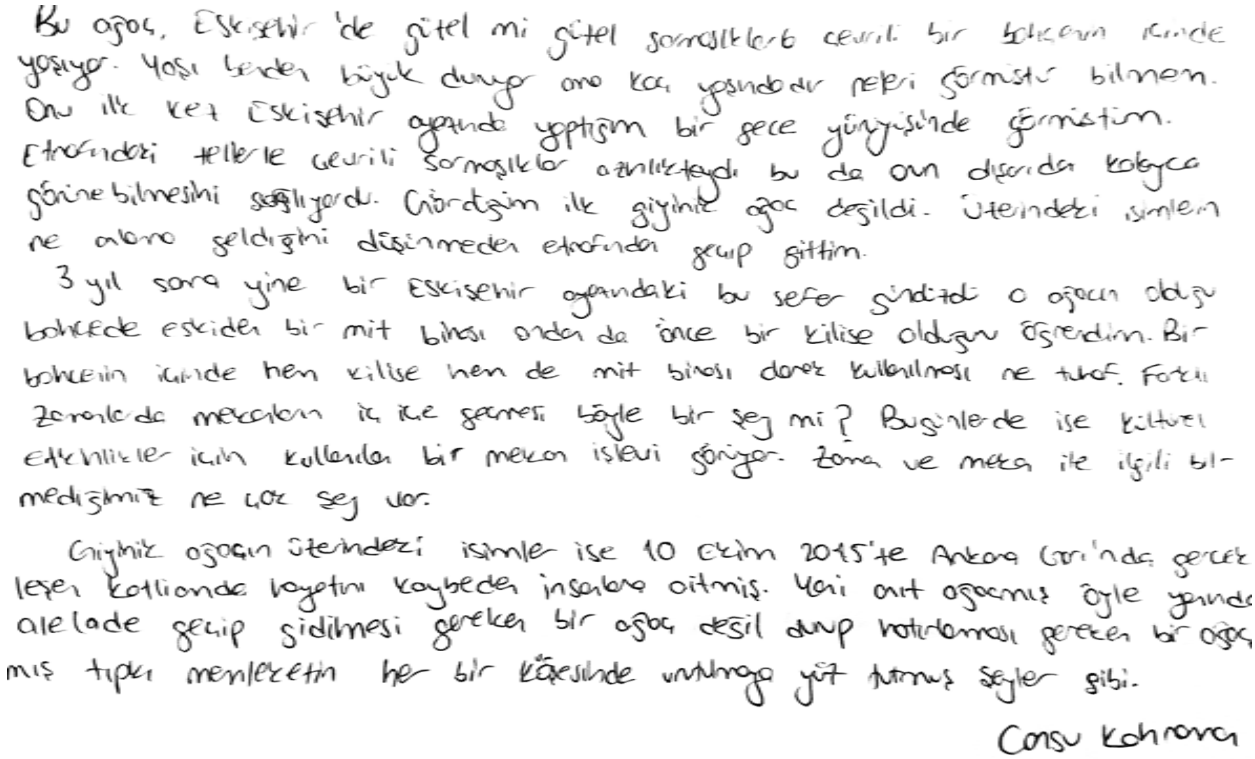

How do you leave behind mountains where every slope holds a memory?

Cansu Kahraman/ Eskişehir

Cansu Kahraman/ Eskişehir

Bu ağaç, Eskişehir'de gitel mi gitel sarmaşıklarla çevrili bir bahçenin içinde yaşıyor. Yaşı benden büyük duruyor ama kaç yaşındadır neler görmüştür bilmem. Onu ilk kez Eskişehir ayazında yaptığım bir gece yürüyüşünde görmüştüm. Etrafındaki yeşillerle çevrili sarmaşıklar azalmıştaydı bu da onun dışarıdan kolayca görülebilmesini sağlıyordu. Gördüğüm ilk giydirilmiş ağaç değildi. Üzerindeki isimlere ne anlama geldiğini düşünmeden etrafından geçip gittim.

3 yıl sonra yine bir Eskişehir ayazındaki bu sefer güneşli o ağacın olduğu bahçede eskiden bir mitbinası ondan da önce bir kilise olduğunu öğrendim. Bir bahçenin içinde hem kilise hem de mitbinası olması ne tuhaf. Farklı zamanlarda mekanların iç içe geçmesi böyle bir şey mi? Bugünlerde ise kültürel etkinlikler için kullanılan bir mekan işlevi görüyor. Zaman ve mekan ile ilgili bilmediğimiz ne çok şey var.

Giydirilmiş ağacın üzerindeki isimler ise 10 Ekim 2015'te Ankara Gar'ında gerçekleşen katliamda hayatını kaybeden insanlara aitmiş. Yani anıt ağacımış öyle yanından alelade geçip gidilmesi gereken bir ağaç değil durup hatırlanması gereken bir ağaçmış tıpkı memleketin her bir köşesinde unutulmaya yüz tutmuş şeyler gibi.

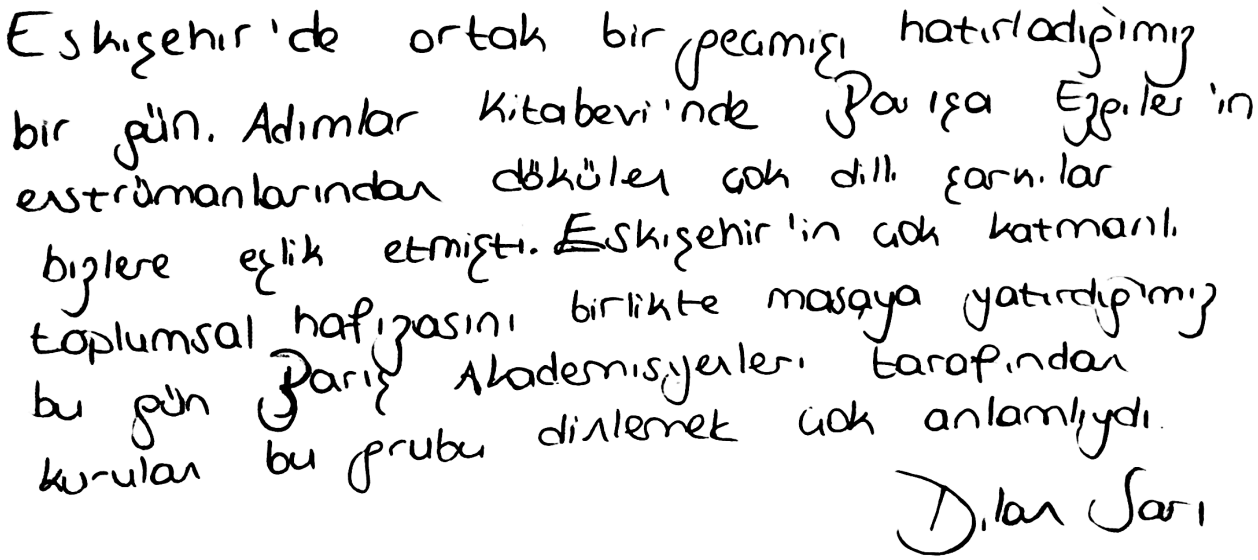
Cansu Kahraman

This tree lives in a garden in Eskişehir, surrounded by ivy. It looks older than I am, but I have no idea how old it is or what it has witnessed.
I saw it for the first time during a cold night walk in Eskişehir. There were only a few ivy leaves left on the fence, which made the tree more visible from the outside.
It was not the first time I had seen a clothed tree. I walked past it without thinking about the meaning of the names written on it.
Three years later, on another cold but sunny day, I learned that the garden where this tree stands had once belonged to the National Intelligence building and, before that, had been the site of a church. How strange: both a church and an intelligence building had occupied the same garden. Is this how spaces overlap through time? How many layers of history can a single place contain?
Today, the garden is used for cultural activities. There is so much we do not know about time and space.
The name on the clothed tree belongs to people who lost their lives in the massacre that took place in front of Ankara train station on 10 October 2015.
This is a memorial tree. Not a tree you simply pass by, but one you are asked to stop in front of and remember.
Just like the many things that have been left in oblivion across my country.

Dilan Sarı/ Eskişehir

Dilan Sarı/ Eskişehir

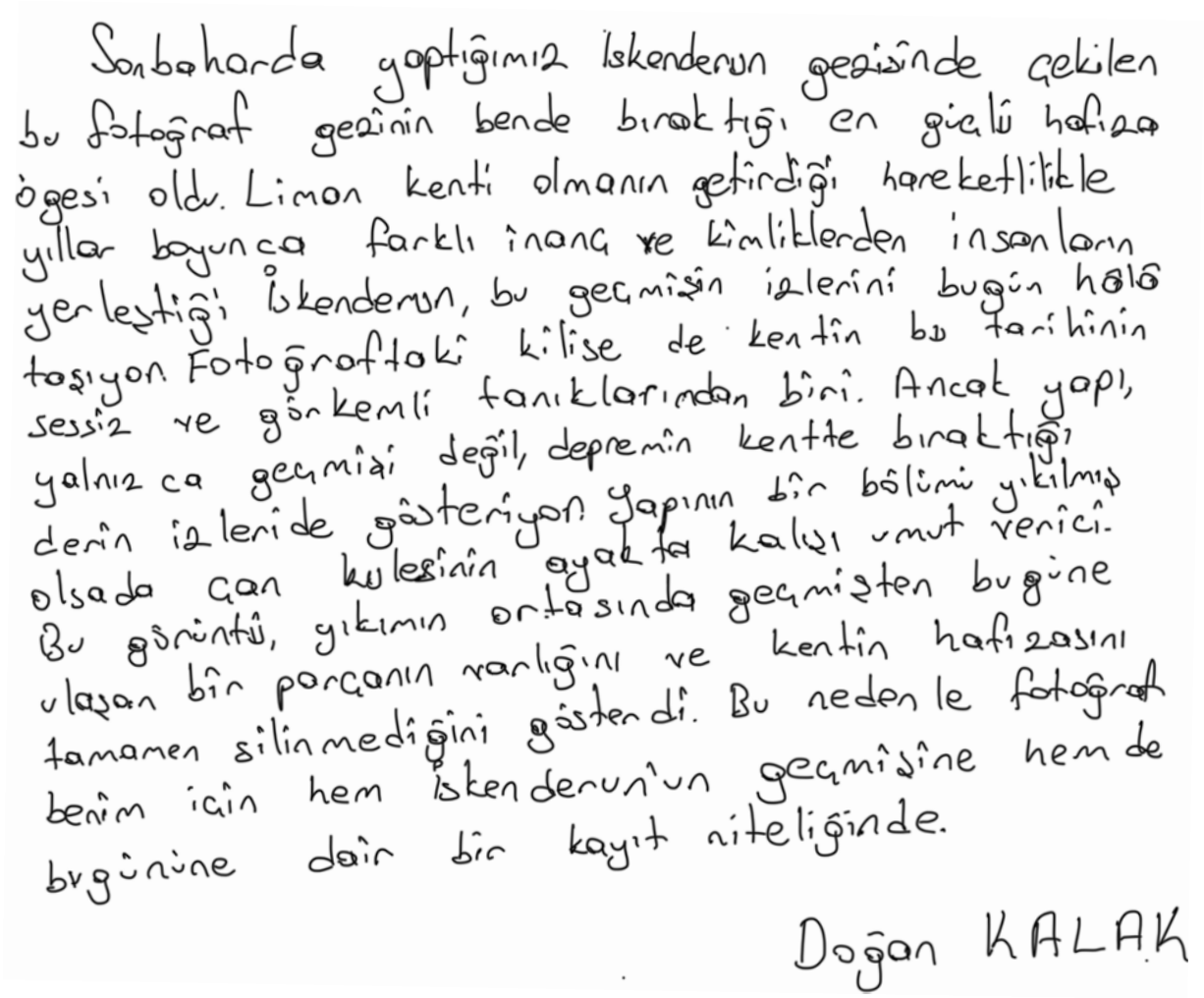

A day in Eskişehir when we came together to remember a shared past. At Adımlar Bookstore, multilingual songs played by the *Barışa Ezgiler (Songs for Peace)* band accompanied us throughout the day. As we gathered to reflect on the many layers of Eskişehir's social memory, listening to this band, founded by the Academics for Peace, felt especially meaningful.

Doğan Kalak/ İskenderun

Doğan Kalak/ İskenderun

Sonbaharda yaptığımız İskenderun gezisinde çekilen bu fotoğraf gezinin bende bıraktığı en güçlü hafıza ögesi oldu. Limon kenti olmanın getirdiği hareketlilikle yıllar boyunca farklı inanç ve kimliklerden insanların yerleştiği İskenderun, bu geçmişin izlerini bugün hâlâ taşıyor. Fotoğraftaki kilise de kentin bu tarihinin sessiz ve görkemli tanıklarından biri. Ancak yapı, yalnızca geçmişi değil, depremin kentte bıraktığı derin izleri de gösteriyor. Yapının bir bölümü yıkılmış olsa da can kulesinin ayakta kalışı umut verici. Bu görüntü, yıkımın ortasında geçmişten bugüne ulaşan bir parçanın varlığını ve kentin hafızasının tamamen silinmediğini gösterdi. Bu nedenle fotoğraf benim için hem İskenderun'un geçmişine hem de bugününe dair bir kayıt niteliğinde.

Doğan KALAK

This photograph, taken during our trip to Iskenderun in autumn, became the strongest memory I carried away from the trip. As a port city, Iskenderun has been home over the years to people of different faiths and identities, and it still carries the traces of this past today. The church in the photograph is one of the quiet and imposing witnesses to this history.

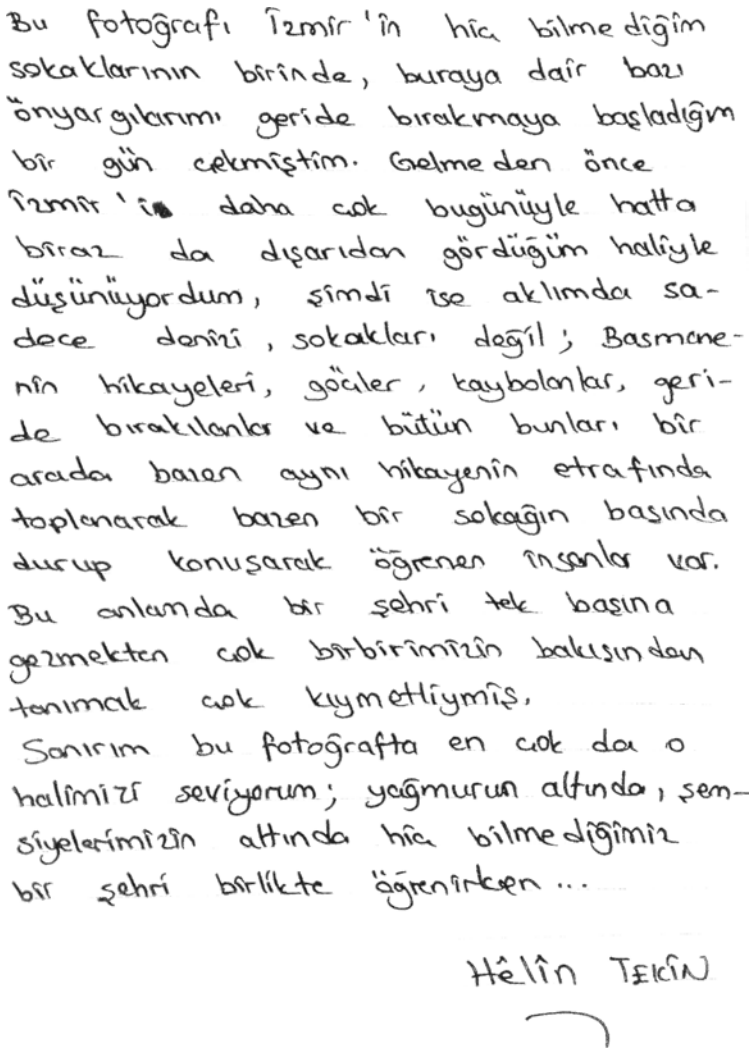
But the building bears the marks not only of the past, but also of the devastation the earthquake left across the city. Although part of the structure has collapsed, seeing the bell tower still standing gives a sense of hope.

For me, this image shows that, amid the destruction, a piece of the past has survived into the present, and that the memory of the city has not been completely erased. This is why I see the photograph as a record of both Iskenderun's past and its present.

Hêlîn Tekin/ İzmir

Hêlîn Tekin/ İzmir

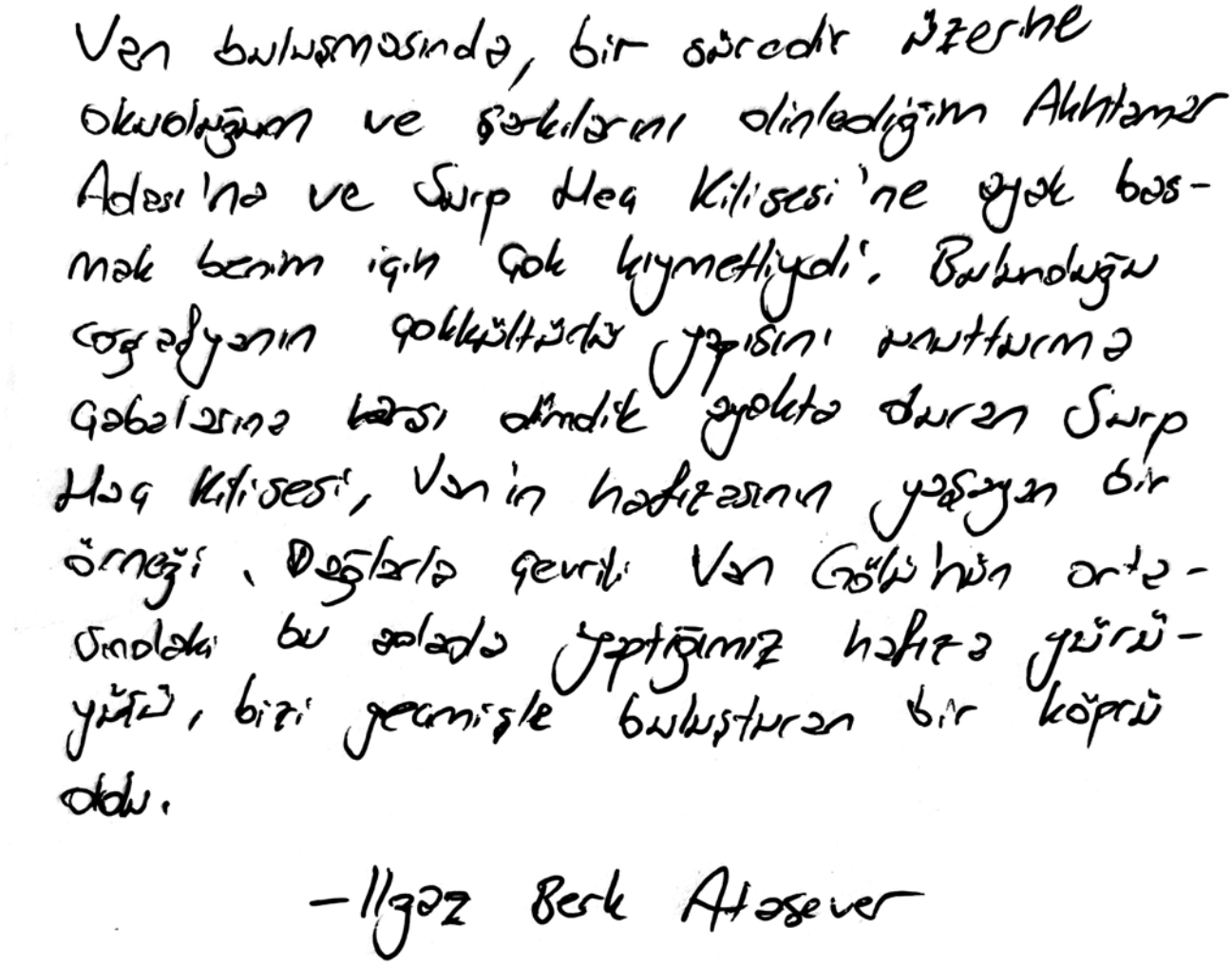

I took this photo on a day when I found myself in one of Izmir's streets I had never known before, and began to leave some of my preconceptions about the city behind. Before coming here, I had thought of Izmir mostly in terms of its present, and perhaps through the way it looked from the outside. Now, when I think of the city, it is not only the sea and its streets that come to mind, but also the stories of Basmane, migrations, those who disappeared, those who were left behind—and the people who are learning about all of this together, sometimes gathered around the same story, sometimes simply stopping at a street corner to talk.
In that sense, I came to realize how meaningful it is to get to know a city through one another's eyes, rather than simply walking through it on our own.
I think what I love most about this photo is the way we were in that moment: out in the rain, under our umbrellas, discovering together a city we hardly knew...

Ilgaz Berk Atasever/ Van

Ilgaz Berk Atasever/ Van

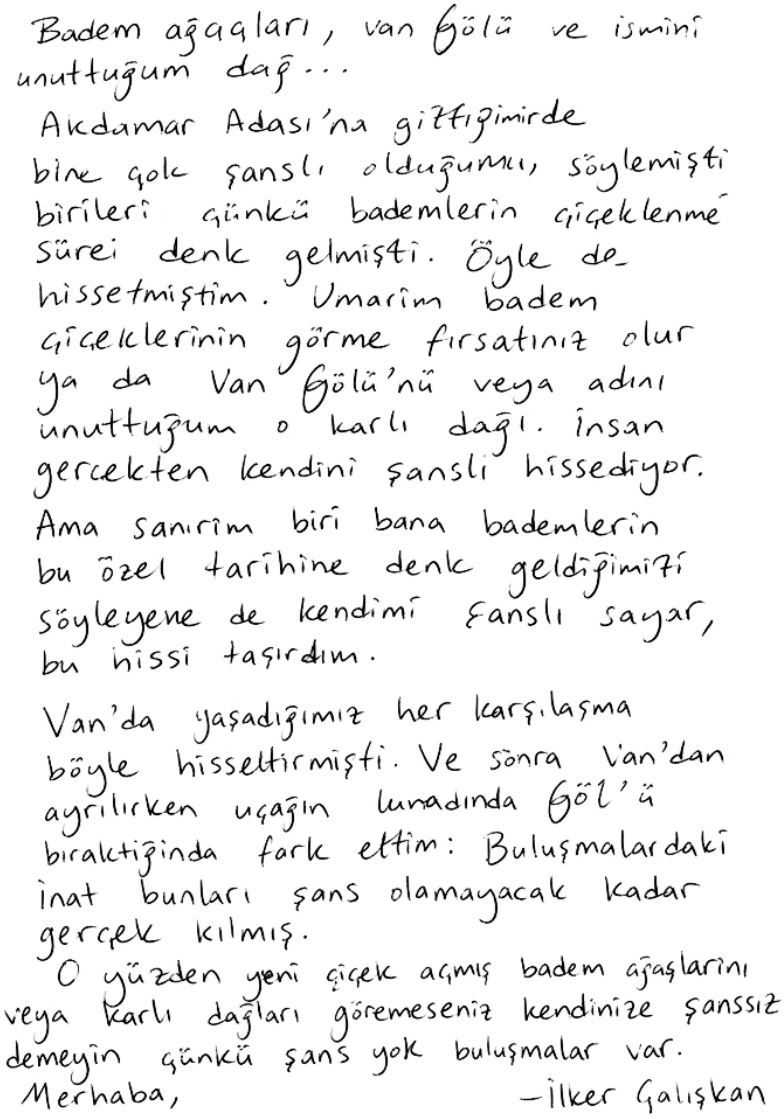

During our gathering in Van, it meant a great deal to me to finally set foot on Akdamar Island and visit the Holy Cross Church, a place I had been reading about and hearing stories of for some time. Standing firm against attempts to erase the memory of the region's multicultural past, the Holy Cross Church remains a living testavment to Van's memory.
On this island in the middle of Lake Van, surrounded by mountains, our memory walk became a bridge connecting us with the past.

İlker Çalışkan/ Van

İlker Çalışkan/ Van

Badem ağaçları, Van Gölü ve ismini unuttuğum dağ...
Akdamar Adası'na gittiğimizde bize çok şanslı olduğumuzu söylemişti birileri çünkü bademlerin çiçeklenme sürei denk gelmişti. Öyle de hissetmiştim. Umarim badem çiçeklerinin görme fırsatınız olur ya da Van Gölü'nü veya adını unuttuğum o karlı dağı. İnsan gerçekten kendini şanslı hissediyor.
Ama sanırım biri bana bademlerin bu özel tarihine denk geldiğimizi söyleyene de kendimi şanslı sayar, bu hissi taşırdım.
Van'da yaşadığımız her karşılaşma böyle hissettirmişti. Ve sonra Van'dan ayrılırken uçağın kanadında Göl'ü bıraktığında fark ettim: Buluşmalardaki inat bunları şans olamayacak kadar gerçek kılmış.
O yüzden yeni çiçek açmış badem ağaçlarını veya karlı dağları göremeseniz kendinize şanssız demeyin çünkü şans yok buluşmalar var.
Merhaba,
—İlker Çalışkan

Almond trees, Lake Van, and the mountain whose name I've forgotten...
When we went to Akdamar Island, someone said how lucky we were, because we had arrived just as the almond trees were in bloom. And that was how I felt, too. I hope you get the chance to see the almond blossoms, or Lake Van, or that snow-covered mountain whose name I've forgotten. You really do feel lucky.
But I think that even if no one had told me we happened to be there at this particular moment in the almond trees' cycle, I would still have counted myself lucky. I would still have carried that feeling with me.
Every encounter we had in Van made me feel this way. And then, as I was leaving Van, I realized it just as the tail of the plane left the lake behind. The persistence behind these gatherings had made all of this too real to be a matter of luck.
So, if you happen to miss the newly blossomed almond trees or the snow-covered mountains, don't think of yourself as unlucky. Because there is no luck. There are gatherings.
Greetings.

İlyas Kırılmaz/ İskenderun

İlyas Kırılmaz/ İskenderun

İskenderun'da yaşayan biri olarak kalenin önünden her gün geçiyorum. Ama açıkcası bugüne kadar kalenin tarihini ve burada ne kadar çok şey yaşandığını bilmiyordum. Gezi programı kapsamında yaptığımız yürüyüşte kalenin hikayesini dinleyince biraz şaşırdım. Hergün gördüğümüz yerlerin aslında ne kadar çok şey anlattığını fark ettim. O günden sonra kalenin önünden geçerken eskisi gibi bakmıyorum. Artık oraya baktığımda geçmişi de düşünmeye başlıyorum. Program kapsamında hem yaşadığım şehri hem de hergün yanından geçtiğim bu tarihi yeri tanımış oldum.

İlyas Kırılmaz

As someone who lives in Iskenderun, I pass by the castle every day. But to be honest, until now I knew very little about its history or how much suffering had taken place there.
During the walk we took as part of the program, I was surprised to hear the story of the castle. It made me realize just how much the places we see every day can hold. Since then, I haven't been able to look at the castle in quite the same way. Now, whenever I pass by, I find myself thinking about its past as well.
Through the program, I had the chance to get to know both the city I live in and this historic place I had been passing by every day without really knowing.

Mehmet Savaş Coşkun/ Van

Mehmet Savaş Coşkun/ Van

Muhtemel ki milyonlarca yıl evvelden beri aynı yerinde şahitlik ediyor. Bir ilçenin sırtını dayadığı, Akdamar Kilisesinin manzarasını oluşturan Artos Dağı yıllardır değişen, yıkılan ve tekrar inşa edilen binlerce yapıyı, kültürü ve insanlığı hâlâ sessizce sırtında taşıyor.

Hafıza Merkezi ile yaptığımız Akdamar Adası ziyaretinde de Çiçekli'den adaya kadar hem bölgenin her şeyini bilen bir rehber gibi eşlik ettiğini hem de gözlemlediğini hissettim.

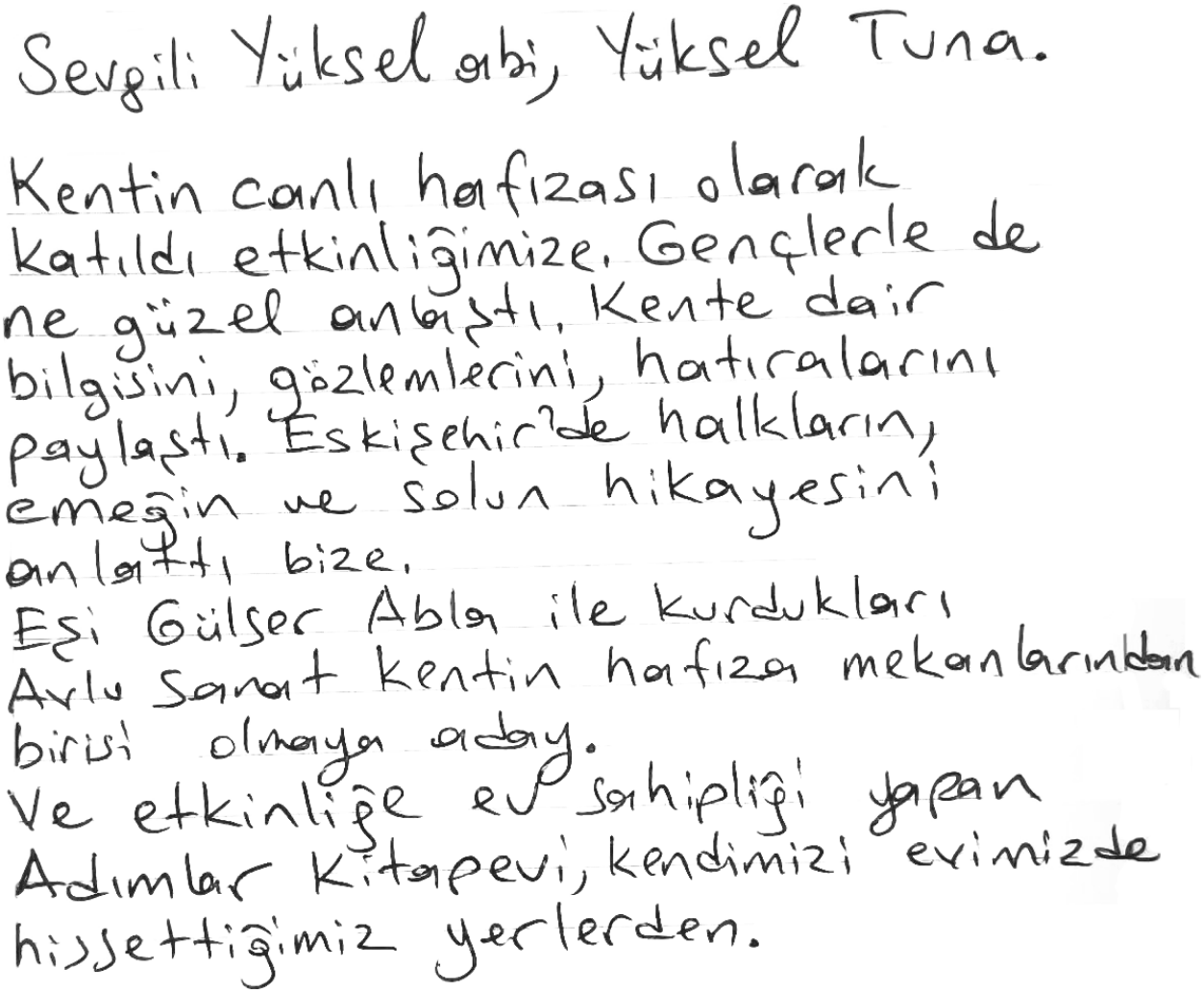
Mehmet Savaş
COŞKUN

It has probably stood in the same place for millions of years, bearing witness. Mount Artos—the mountain a whole district rests against, and the backdrop to the church on Akdamar Island. It still silently carries on its shoulders thousands of structures, cultures, and human lives that have changed, been destroyed, and been built again over the years.
During our visit to Akdamar Island with Hafıza Merkezi, I felt that Artos was with us all the way from Çiçekli to the island—both watching us and accompanying us like a guide who knew everything there was to know about the region.

Muzaffer Kaya/ Eskişehir

Muzaffer Kaya/ Eskişehir

Sevgili Yüksel abi, Yüksel Tuna.

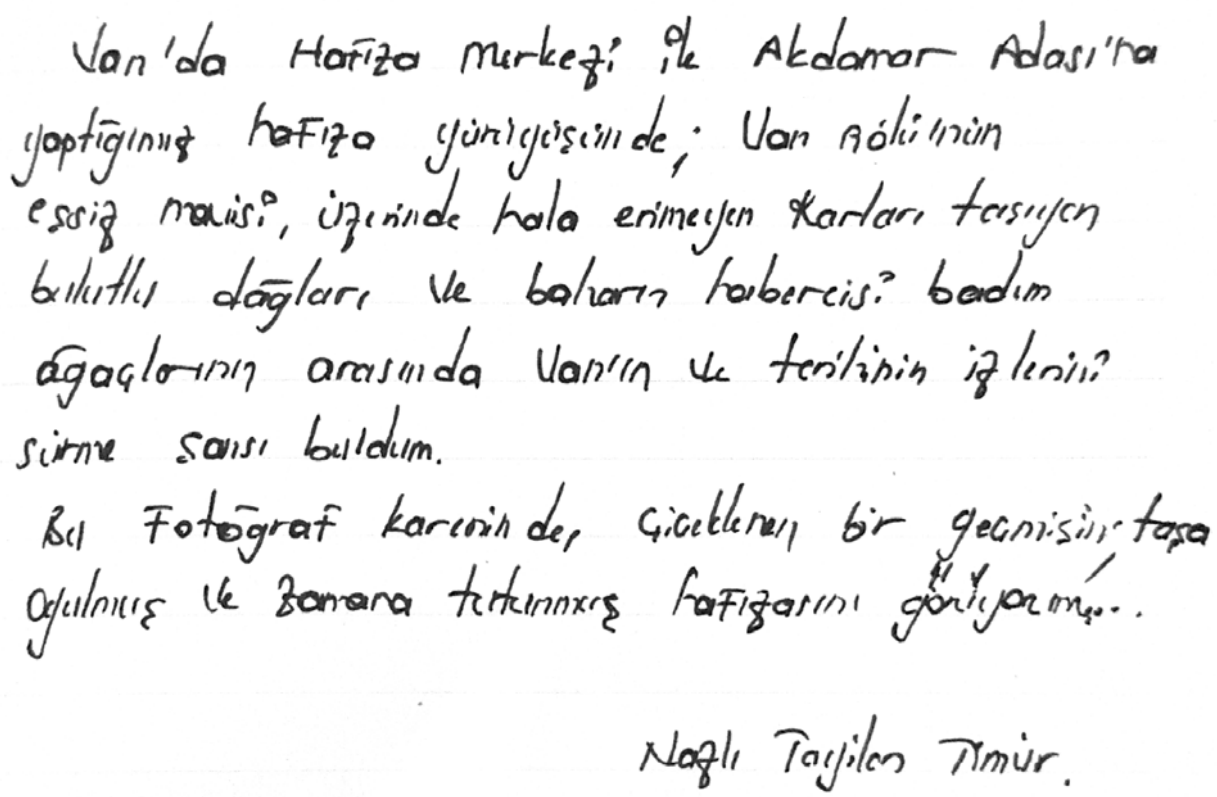
Kentin canlı hafızası olarak
katıldı etkinliğimize. Gençlerle de
ne güzel anlaştı. Kente dair
bilgisini, gözlemlerini, hatıralarını
paylaştı. Eskişehir'de halkların,
emeğin ve solun hikayesini
anlattı bize.
Eşi Gülser Abla ile kurdukları
Avlu Sanat kentin hafıza mekanlarından
birisi olmaya aday.
Ve etkinliğe ev sahipliği yapan
Adımlar Kitapevi, kendimizi evimizde
hissettiğimiz yerlerden.

Dear Yüksel abi, Yüksel Tuna.
He joined our gathering as a living memory of the city. And how naturally he connected with the young people. He shared with us his knowledge of the city, his observations, and his memories. He told us the story of Eskişehir through its people, its labor, and its leftist movement.
Avlu Sanat, which he founded together with his wife, Gülser Abla, has the makings of becoming one of the city's places of memory.
And Adımlar Bookstore, which hosted our gathering, is one of those places where we felt completely at home.

Nazlı Tayilan Timur/ Van

Nazlı Tayilan Timur/ Van

Van'da Hafıza Merkezi ile Akdamar Adası'na yaptığımız hafıza yürüyüşünde, Van Gölü'nün essiz mavisi, üzerinde hala erimeyen karları taşıyan bulutlu dağları ve baharın habercisi badem ağaçlarının arasında Vanlı'nın ve tarihinin izlerini sürme şansı buldum.
Bu fotoğraf karesinde, çiçeklerin bir geçmişin taşa oyulmuş ve zamana direnmiş hafızasını görüyorum...

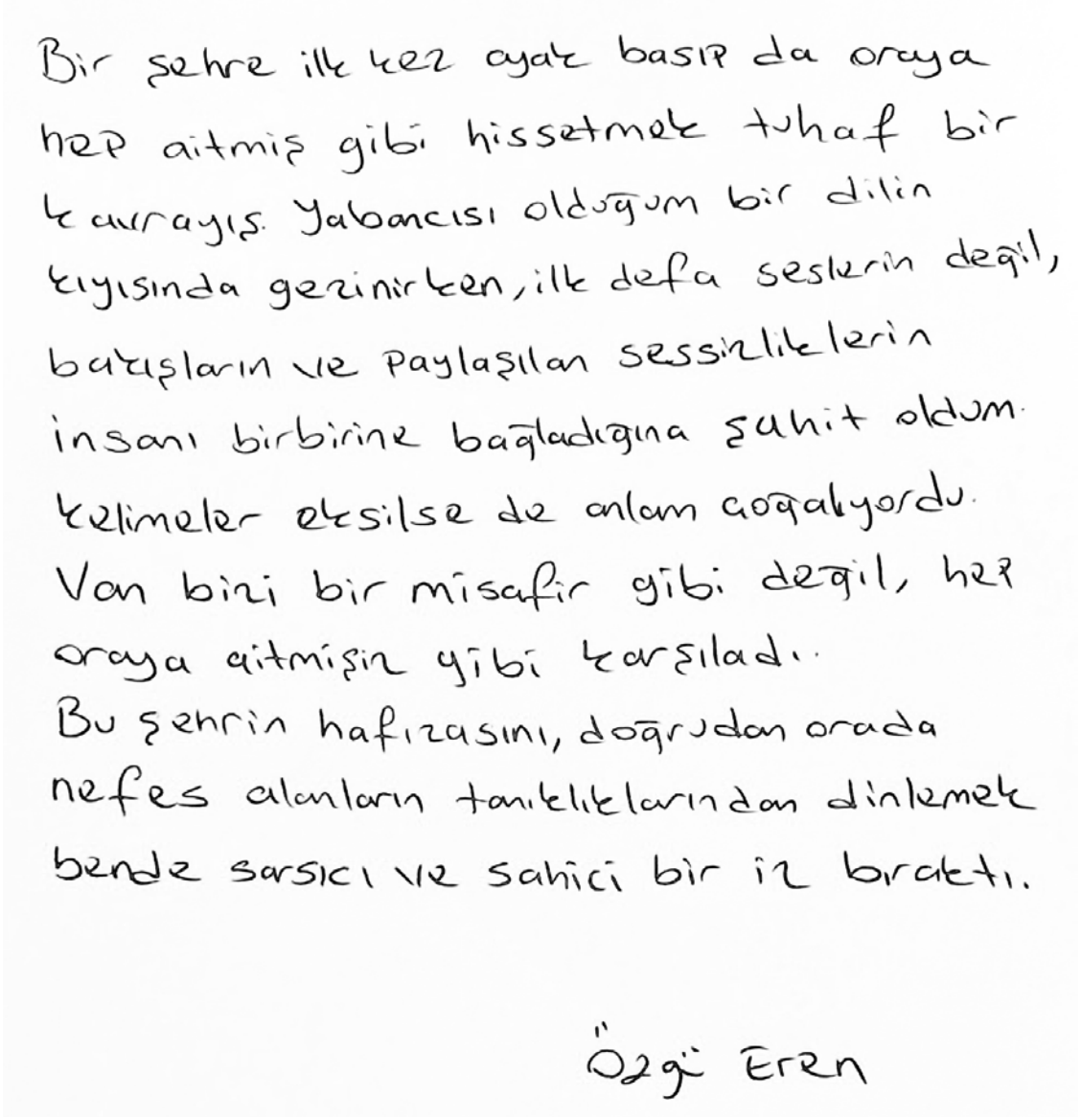
Nazlı Tayilan Timur.

During the memory walk to Akdamar Island with Hafıza Merkezi in Van, I had the chance to trace the histories of Van and its past amid the extraordinary blue of Lake Van, cloud-covered mountains still holding on to their snow, and almond trees announcing the arrival of spring.
In this photograph, I see a past held within the blossoms—a memory carved into stone, still holding on through time...

Özgü Eren/ Van

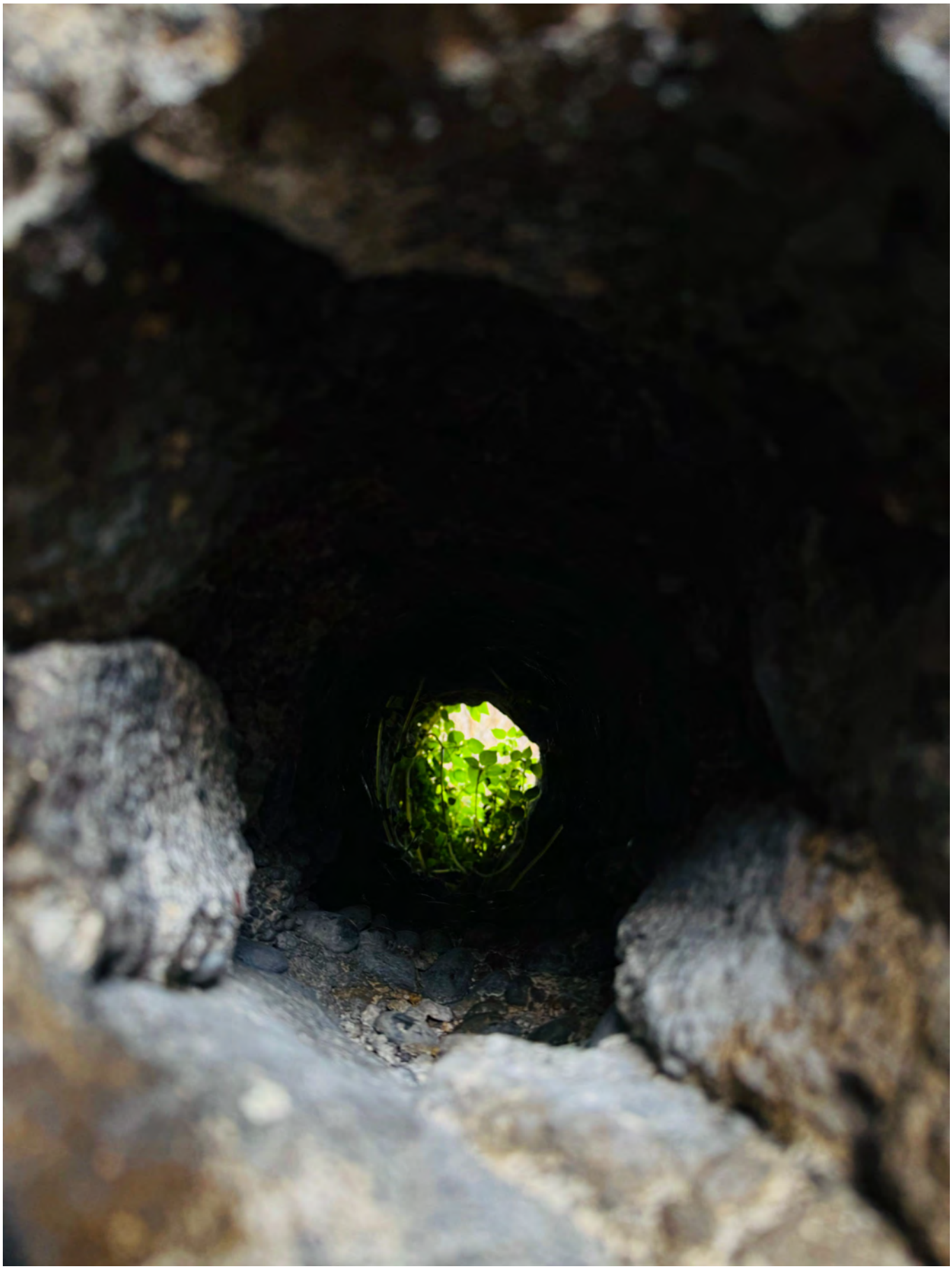
Özgü Eren/ Van

Bir şehre ilk kez ayak basıp da oraya hep aitmiş gibi hissetmek tuhaf bir kavrayış. Yabancısı olduğum bir dilin kıyısında gezinirken, ilk defa seslerin değil, bakışların ve paylaşılan sessizliklerin insanı birbirine bağladığına şahit oldum. Kelimeler eksilse de anlam çoğalıyordu. Van bizi bir misafir gibi değil, hep oraya aitmişiz gibi karşıladı.. Bu şehrin hafızasını, doğrudan orada nefes alanların tanıklıklarından dinlemek bende sarsıcı ve sahici bir iz bıraktı.

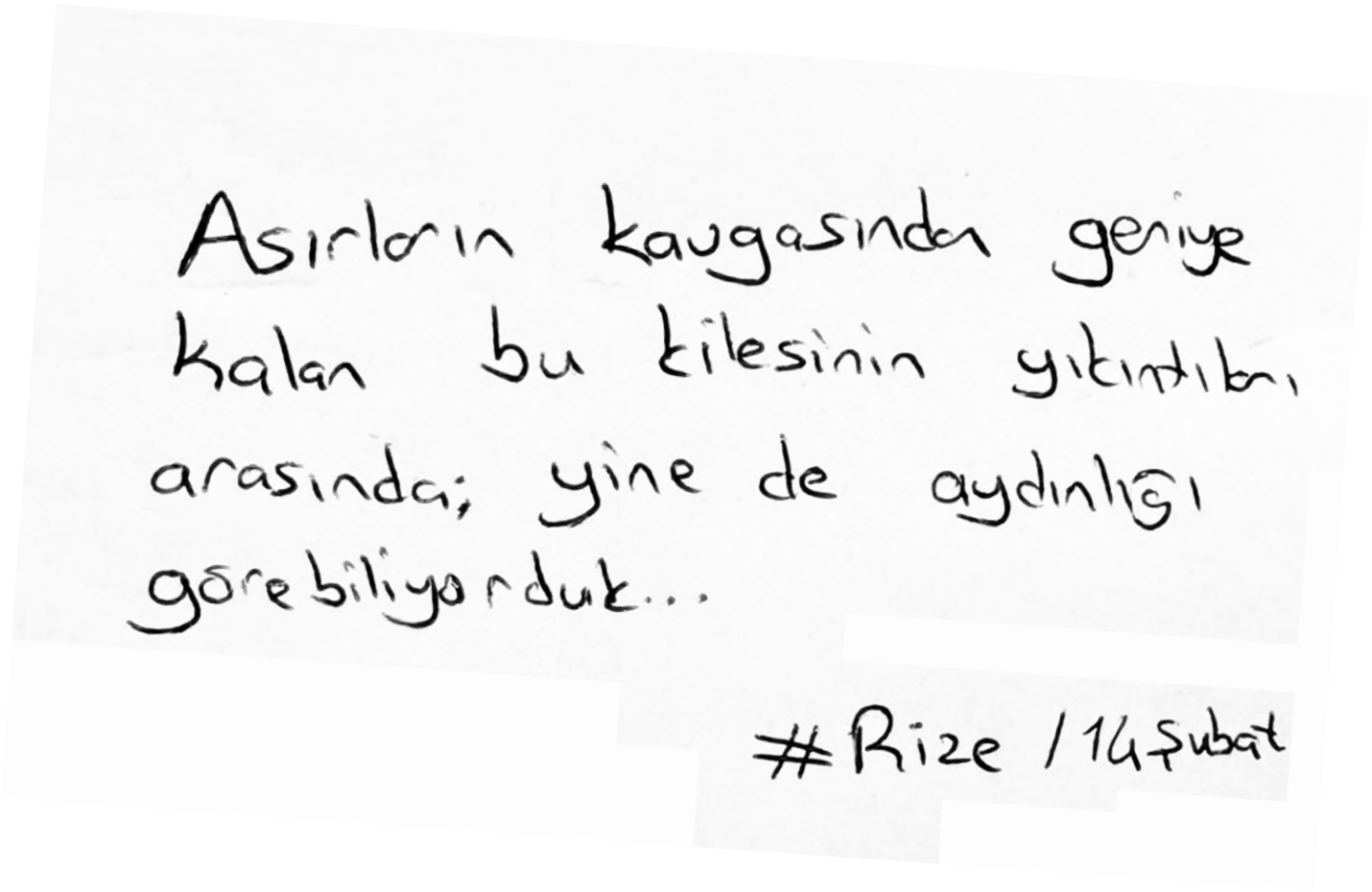
Özgü Eren

There is something strange about setting foot in a city for the first time and feeling as though you have always belonged there. As I moved along the edges of a language unfamiliar to me, I witnessed for the first time how it was not sounds but glances and shared silences that drew people together. Even as words grew fewer, meaning seemed to multiply.
Van welcomed us not as guests, but as though we had always belonged there.
Hearing the memory of this city through the testimonies of those who live and breathe there left something deeply affecting and profoundly real with me.

Özgür Ünal/ Rize

Özgür Ünal/ Rize

Among the ruins of this church, left behind by centuries of conflict, we could still see the light...
#Rize / 14 February

Sergen Yıldız/ Rize

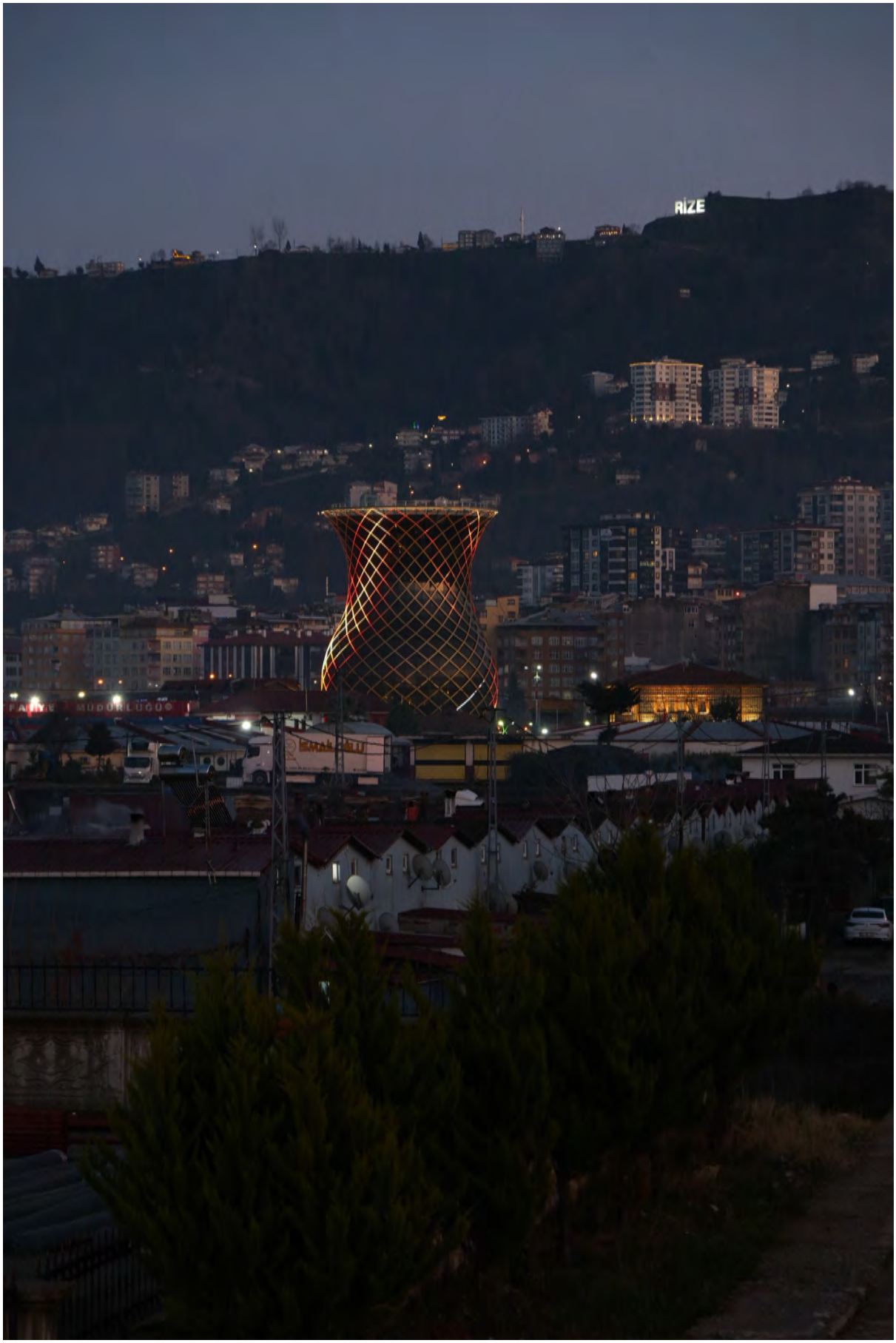
Sergen Yıldız/ Rize

Şubat ayındaki Fındıklı buluşmasında çekilen bu fotoğraf. Buraya uzak yerlerden gelen insanların seslerinin ve fikirlerinin bir yansıması gibi. Fındıklıda Gola çatısının altında yan yana gelmek hikayelerin ve fikirlerin bir noktada buluşması demekti. Bir araya gelmek ve yerel hafızayı yaşatmak bu mekana ruh katan o birleştirici gücü yansıtıyor. Fındıklıdan ve farklı yerlerden başlayan paylaşım duygusu, o anın aslında yaşayan ve büyüyen bir süreç olduğunu hatırlatıyor.

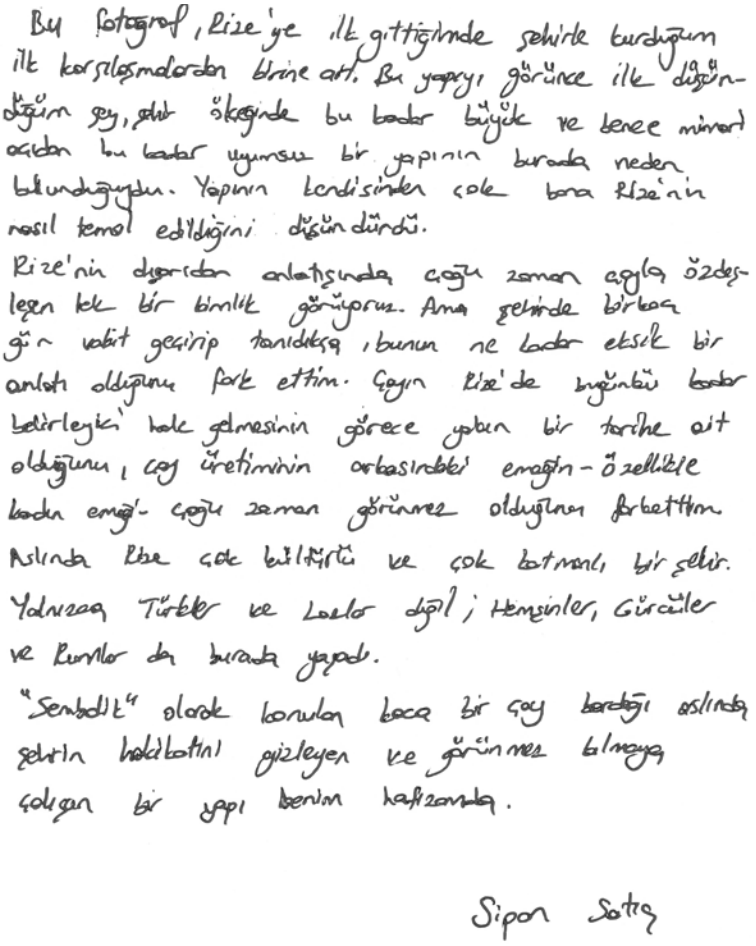
Sergen Yıldız
Rize/Fındıklı

This photograph was taken during our gathering in Fındıklı in February. Coming together under Gola's roof felt like a reflection of all the voices and ideas people had brought with them from far away—a place where different stories and thoughts could meet. Being together and keeping local memories alive reflected the sense of connection that gives this place its spirit.
The sense of sharing that began in Fındıklı and reached across different places reminds me that this moment was not simply a moment, but part of something living and continuing to grow.
Rize/Fındıklı

Sipan Satıç/ Rize

Sipan Satıç/ Rize

This photograph is from one of my first encounters with the city when I visited Rize for the first time. When I saw this structure, my first thought was: why was something so large in scale, and so architecturally out of place in the city, here at all? More than the structure itself, it made me think about how Rize is represented.

From the outside, Rize is often portrayed through a single identity, almost entirely associated with tea. But after spending a few days in the city and getting to know it, I began to realize how incomplete that story was. I learned that tea became as defining a part of Rize as it is today only relatively recently, and I became aware of how the labor behind tea production—especially women's labor—often remains invisible.

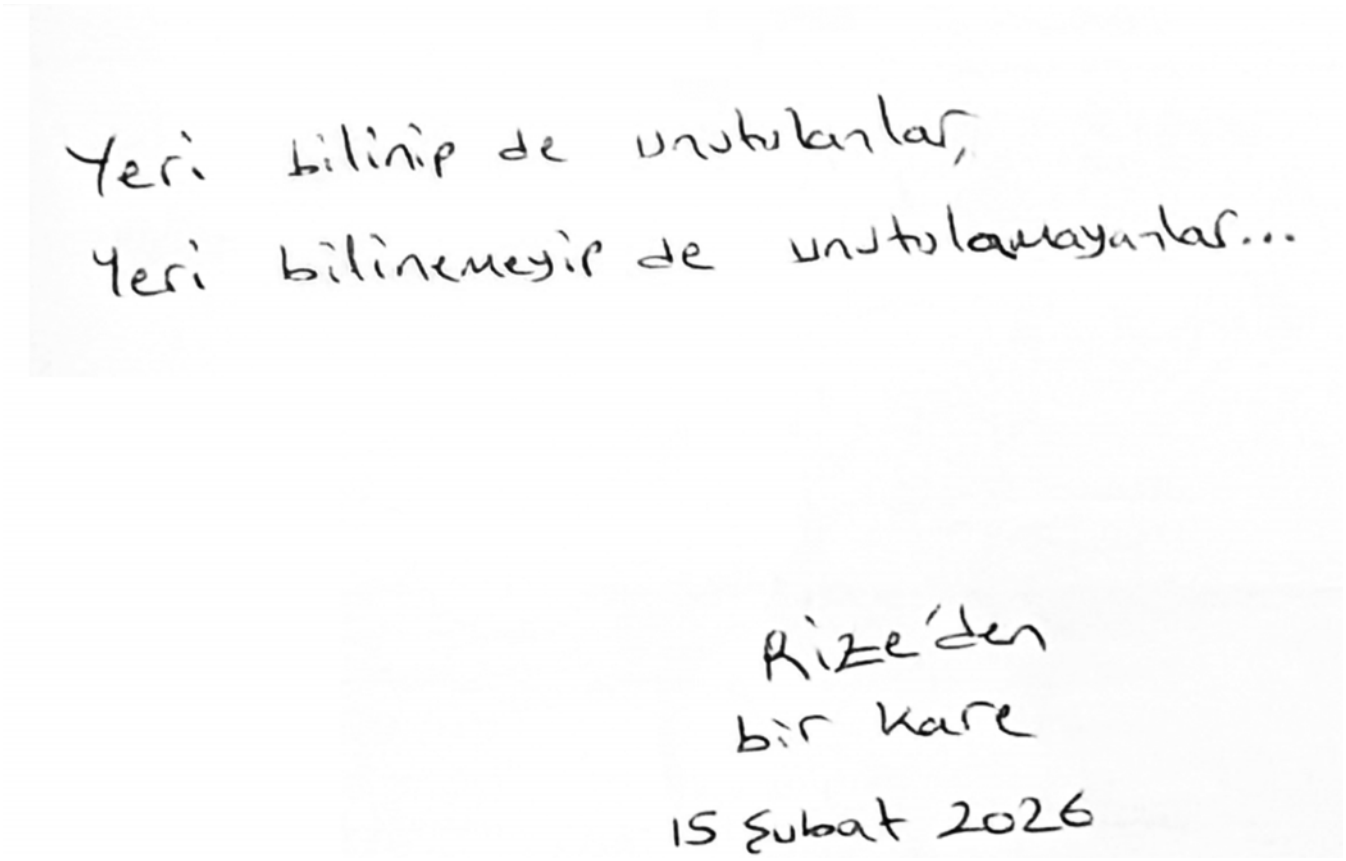
Rize is, in fact, a multicultural city with many layers. It has been home not only to Turks and Laz people, but also to Hemshin people, Georgians, and Greeks.

In my memory, this enormous tea glass, placed there as a "symbol," has come to represent something that conceals the realities of the city and tries to render them invisible.

Şükran Demir/ Rize

Şükran Demir/ Rize

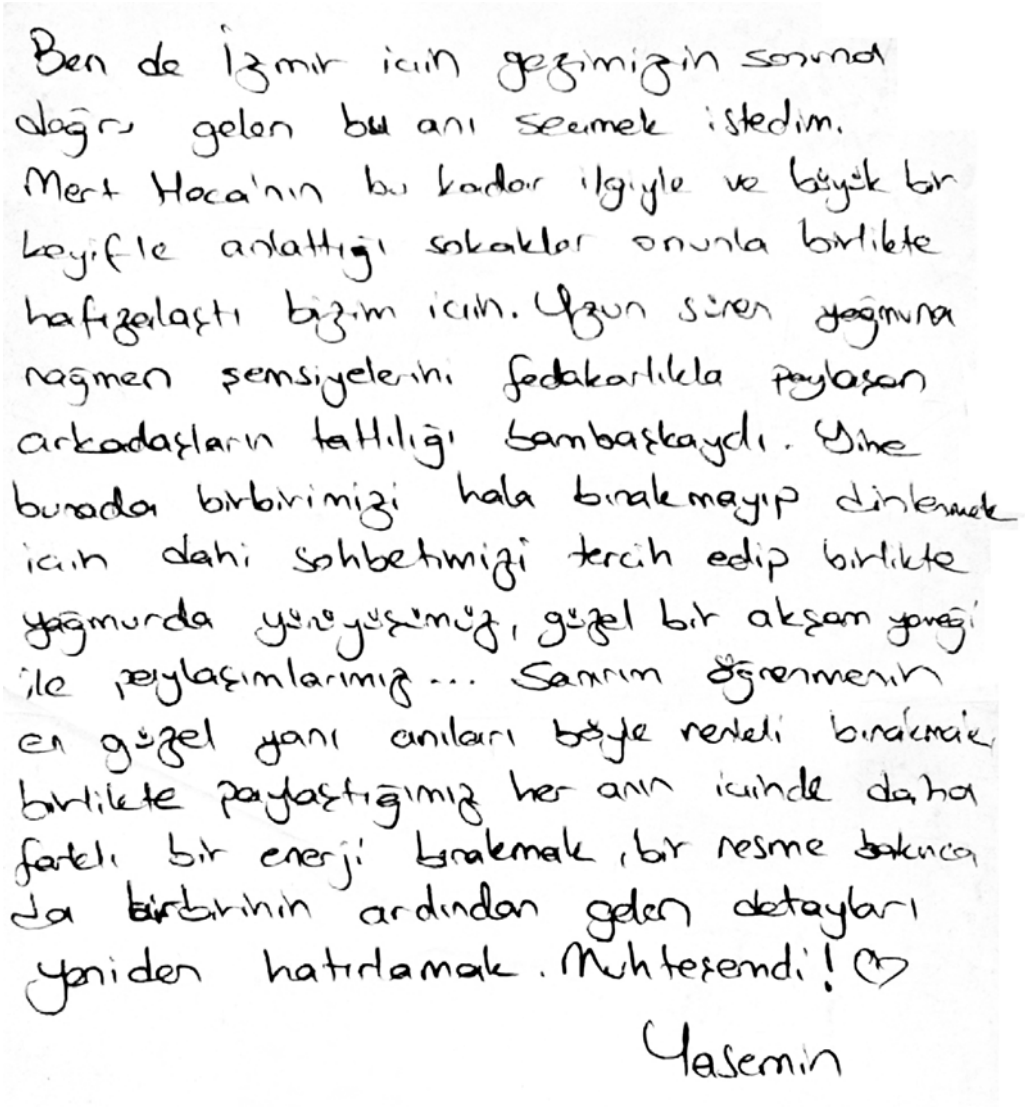

Those whose resting place is known, yet who are forgotten,
Those whose resting place remains unknown, yet who cannot be forgotten...
A glimpse from Rize
15 February 2026

Yasemin Soydan/ İzmir

Yasemin Soydan/ İzmir

Ben de İzmir için gezimizin sonunda
doğru gelen bu anı seçmek istedim.
Mert Hoca'nın bu kadar ilgiyle ve büyük bir
keyifle anlattığı sokaklar onunla birlikte
hafızalaştı bizim için. Uzun süren yağmura
rağmen şemsiyelerini fedakarlıkla paylaşan
arkadaşların tatlılığı tambaşkaydı. Yine
burada birbirimizi hala bırakmayıp dinlemek
için dahi sohbetimizi tercih edip birlikte
yağmurda yürüyüşümüz, güzel bir akşam yemeği
ile paylaşımlarımız... Sanırım öğrenmenin
en güzel yanı anıları böyle renkli bırakmak,
birlikte paylaştığımız her anın içinde daha
farklı bir enerji bırakmak, bir resme bakınca
da birbirinin ardından gelen detayları
yeniden hatırlamak. Muhteşemdi! ♡

Yasemin

For Izmir, I wanted to choose this moment from toward the end of our walk. The streets that Mert Hoca spoke about with such enthusiasm and genuine joy became part of our own memories through him. And there was something especially sweet about the way our friends so generously shared their umbrellas despite the rain that seemed to go on forever.
Even then, we still didn't want to leave one another. We chose to keep talking and listening, walking together through the rain, and later sharing our thoughts over a lovely dinner... I think one of the most beautiful things about learning is being able to leave behind memories this colorful—to bring a different kind of energy to every moment we share, and then, when looking back at a photograph, to remember all those little details, one after another.
It was wonderful! ♥

Hatırlayanlar *projesi Hafıza Merkezi'nin Hafıza ve Gençlik programı kapsamında gerçekleşmiştir.* **Hafıza ve Gençlik** *programını takip etmek için hafızavegenclik.org'u ziyaret edebilirsiniz.*

The Those Who Remember project was carried out as part of Hafıza Merkezi's **Memory and Youth** *programme. To learn more about the programme, visit hafızavegenclik.org.*

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

CultureCIVIC
Kültür Sanat
Destek Programı

HAKİKAT ADALET HAFIZA MERKEZİ
TRUTH JUSTICE MEMORY CENTER
HAFIZA MERKEZİ

hafıza ve gençlik